

PEADIREKTOR

OTSUS

07.09.2007.a nr 37-KO

Koondumisele nr 12/2007 Sportland International Group Aktsiaselts ja AS Spordi Agent loa andmine

1. Koondumine

21.05.2007.a esitas Sportland International Group Aktsiaselts esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid 11.mail 2007.a Sportland International Group Aktsiaselts ja AS Spordi Agent aktsiate omandamise lepingu (edaspidi Leping). Lepingust tulenevalt omandab Sportland International Group Aktsiaselts AS-i Spordi Agent aktsionäridelt OÜ-lt Käbi Investeeringud ja Sulinvest OÜ-lt neile kuuluvad AS-i Spordi Agent aktsiad, mis moodustab 100% AS-i Spordi Agent aktsiakapitalist.

Tehingu tulemusena omandab Sportland International Group Aktsiaselts valitseva mõju AS-i Spordi Agent üle konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses, ning antud juhul on tegemist koondumisega konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 22.05.2007.a ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes "Ametlikud Teadaanded". Seoses vajadusega teha kindlaks, kas käesolev koondumine võib tekitada või tugevdada turgu valitsevat seisundit, mis oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul KonkS § 22 lg 3 tähenduses, alustati Konkurentsiameti peadirektori asetäitja 20.06.2007.a otsusega nr 25-KO täiendav menetlus.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on koondumise osalisteks Sportland International Group Aktsiaselts (edaspidi SIG) ja AS Spordi Agent (edaspidi SA).

SIG on Eestis registreeritud äriühing, mille omanikuks on eraisikud Anti Kalle (osalus 30,51%), Are Altraja (osalus 30,51%), AS Jalajalg (osalus 12,96%), Askembla Growth Fund Kommanditbolag (21%) ja SIC 2006 GP Limited (5%). AS Jalajalg aktsionärideks on 51%-lise osalusega Anti Kalle ja 49%-lise osalusega Are Altraja. Nimetatud eraisikutele kuulub lisaks eeltoodule ka AS Fifaa vastavalt 70% ja 30%. SIG on valdusettevõtja, mille peamiseks tegevusalaks on ettevõtete ja varade haldamine, investeerimine ja kaubanduslik vahendustegevus.

Ettevõtjal on Eestis tüdarettevõtja Sportland Eesti AS (edaspidi Sportland), kelle põhitegevusalaks on spordi-, matka- ja vabaajakaupade (rõivad ja jalatsid; sporditarbed ja vahendid – jalgrattad, kiivrid, pallid, suusad, rulluisud, prillid, spordikellad, spordijoogid jms; matkavarustus – telgid, magamiskotid, termosid, nõud jne) jaemüük. Eestis on kontsernil teate esitamise ajal Sportland, Netosport, 100% Sports ja Timberland kauplusekettide all kokku 41 kauplust. Väiksemas mahus tegeleb kontsern ka spordi-, matka- ja vabaajakaupade hulgimüügiga.

SA on Eestis registreeritud äriühing, mille omanikuks on OÜ Käbi Investeeringud (osalus 55%) ja OÜ Sulinvest (osalus 45%). SA põhitegevusalaks on spordi-, matka- ja vabaajakaupade jae- ja hulgimüük. Ettevõtjal on kauplustekett Westsport ning maaletoodavad kaubamärgid on O'Neill ja The NorthFace.

3. Õiguslik hinnang

3.1 Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 100 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 30 miljonit krooni.

Koondumise osaliste 2006.a käive Eestis oli kokku üle 100 miljoni krooni ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas kummalgi nimetatud perioodil 30 miljonit krooni, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

3.2 Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

3.2.1 Tooteturg

Koondumise osalised tegelevad spordi-, matka- ja vabaajakaupade jae- ja hulgimüügiga.

Koondumise teate kohaselt on spordi-, matka- ja vabaajakaupade puhul tegemist erinevate toodetega, mis ei ole ostja seisukohast küll omavahel vahetatavad või asendatavad, kuid lõpptarbijatel on üldjuhul võimalik neid osta ühest ja samast sporditarvete kauplusest. Koondumise osalised leiavad, et kõik rõivaste, jalatsite ja sporditarvete jaemüügiga tegelevad ettevõtjad konkureerivad omavahel ja tarbija saab

spordi-, matka- ja vabaajakaupu hankida spordi-, matka- ja vabaajakaupade müügile spetsialiseerunud kauplustele lisaks ka segakauba valikuga kauplustest (Tallinna Kaubamaja, Stockmann) ning konkreetse tootegrupi müümisele spetsialiseerunud kauplustest (näiteks jalatsid ABC King, NS King ja vabaajarõivad A&G). Sellest tulenevalt märgib koondumise teate esitaja võimalust kaubaturu laiemaks määratlemiseks, s.o rõivaste, jalatsite ja sporditarvete jaemüügi kaubaturg tervikuna, kus kõik eelpool nimetatud kauplused konkureerivad omavahel viidatud toodete osas.

Konkurentsiameti poolt läbiviidud kaubaturu uuringu käigus küsitleti Eestis spordi-, matka- ja vabaajakaupade müügiga tegelevaid ettevõtjaid, kellel paluti esitada võimalik kaubaturu määratlus.

Ettevõtjad esitasid kaubaturu määratluse lähtudes enda tegevusalast. Näiteks tegeleb OÜ Hawaii Express spordikaupade, tehniliste spordikaupade (jalgrattad ja suusavarustus, mis vajavad nõustamist ja järelhooldust) ning vabaajakaupade jae- ja hulgimüügiga, mistõttu pidas ettevõtja vajalikuks eristada tehnilist spordikaupa. Audimas OÜ tegeleb „AUDIMAS” kaubamärgiga toodete jae- ja hulgimüügiga olles ühtlasi tootja esindaja Eestis. Ettevõtja esindaja hinnangul on piisav määratleda tooteturg spordi-, matka- ja vabaajakaubad. Tallinna Kaubamaja AS esindaja hinnangul on õigem käsitleda eraldi matkakaupu ning spordi- ja vabaajakaupu, kuna matkakaupade turg on spetsiifilisem. Rademar OÜ esindaja seisukoht tooteturu määratlemiseks on spordi- ja vabaajakaubad. Suurem osa vastanutest nõustus, et kaubaks on spordi-, matka- ja vabaajakaubad.

Lähtudes eeltoodust ning võttes arvesse koondumise osaliste tegevusvaldkonda, on antud koondumise puhul kaubaks spordi-, matka- ja vabaajakaubad.

Äreregistri teabesüsteemist saadud 2005.a majandusaasta aruannete kohaselt on võimalik jagada ettevõtjad tegevusala alusel kolme rühma:

1. spordikaupade maaletoojad ja hulgimüüjad (näiteks SIG – Converse, Timberland; AS Sportcat - PUMA ja Swatch; AS Fifaa - And1, Russell Athletic ja Skechers; OÜ A.I.R. Sport Projekt – Five Seasons; Northland Eesti OÜ – Northland; Mabelle Sport OÜ – Catmandoo, GUL, Keen;);
2. spordikaupade maaletoojad, hulgi- ja jaemüüjad (näiteks AS Jalajalg - NIKE ja kauplused Citysport; OÜ Kolm Triipu – Adidas; OÜ Audimas; A&TOVA AS; OÜ Baltimpeks; OÜ Benetec; Spantal OÜ; OÜ Hawaii Express 6 kauplust; AS Spordi Agent – O’Neill ja The North Face, kauplustekett Westsport; OÜ Yes Sport – Fruit of The Loom; Seefeld OÜ – Toko, Craft; OÜ Surfar; AS Marsten Marketing – Fila; Matkasport OÜ) ja
3. spordikaupade jaemüüjad (näiteks OÜ Rademar 11 kauplust; Sportland Eesti AS 41 kauplust; Tallinna Kaubamaja AS jm iseseisvad sporditarvete kauplused üle Eesti).

Ühtlasi selgus järelepärimiste vastustest, et erineva tegevusvaldkonnaga ettevõtjad käsitlevad maaletoomise, hulgi- ja jaemüügi kaubaturge erinevalt. Näiteks jaemüügiga tegelevate ettevõtjate hinnangul kuuluvad spordi-, matka- ja vabaajakaupade jae- ja hulgimüük eraldi kaubaturgudele, kuna enamtuntud kaubamärgiga tooted on Eestis esindatud maaletoojate või tootjate tütarfirmade kaudu. Jae- ja hulgimüügiga tegelevad ettevõtjad leiavad seevastu, et kaubaturge tuleks käsitleda koos. Samuti on koondumise teate esitaja hinnangul põhjendatud jae- ja hulgimüügi kaubaturu koos käsitlemine, kuna puudub ametlik statistika eraldi spordi-, matka- ja vabaajakaupade jae- ja hulgimüügi kohta.

Konkurentsiameti hinnangul ei anna spordi-, matka- ja vabaajakaupade jae- ja hulgimüügi käsitlemine ühtse turuna õiget ülevaadet kaubaturu olemusest, sh kogumahust ja ettevõtjate turuosadest, kuna tegemist on erinevate ettevõtjatega, kellest ühed tegelevad hulgimüügiga, teised hulgi- ja jaemüügiga ning kolmandad ainult jaemüügiga. Hulgi- ja jaemüügi käivete liitmisel oleks kaubad käibes topelt, mis moonutab kaubaturu kogumahtu ja ei võimalda seeläbi hinnata ettevõtjate turuosasid.

Seoses eeltooduga ning arvestades, et koondumise osalised tegelevad spordi-, matka- ja vabaajakaupade maaletoomise, hulgi- ja jaemüügiga, on tegemist kahe eraldiseisva ja vertikaalselt teineteisele järgneva kaubaturuga: spordi-, matka- ja vabaajakaupade hulgimüügi kaubaturu ning spordi-, matka- ja vabaajakaupade jaemüügi kaubaturuga.

3.2.2 Geograafiline turg

Geograafiliselt on kaubaturg kogu Eesti territoorium, sest konkurentsitingimused spordi-, matka- ja vabaajakaupade müügil on Eesti erinevates piirkondades sarnased. Samuti on nimetatud kaubaturul tegutsevatel ettevõtjatel võrdsed võimalused turustada tooteid kõigis Eesti piirkondades.

Koondumise osalised omavad mõlemad üle-Eestilist tegevust ja seega on tegevad spordi-, matka- ja vabaajakaupade hulgi- ja jaemüügi kaubaturgudel Eesti territooriumil.

3.2.3 Kaubaturu maht ja koondumise osaliste turuosad

Koondumise osalised esitasid kaubaturu mahu ja turuosade arvutamise andmed lähtuvalt Krediidinfo koostatud spordikaupade kaubaturu ülevaatest „Spordikaupade müüjad 2005”. Nimetatud ülevaade on koostatud arvestades 40 ettevõtja, spordikaupade maaletoojate, hulgi- ja jaemüüjate 2005.a majandusaasta tulemusi. Kuna eeltoodud analüüsis on 2005.a spordikaupade jae- ja hulgimüüki käsitletud koos ning see ei sisalda punktis 3.2.1 märgitud kaubaturu määratlemiseks vajalikku informatsiooni, palus Konkurentsiamet esitada ettevõtjatel teave kolme viimase aasta spordi-, matka- ja vabaajakaupade hulgi- ning jaemüügi käivete kohta. Turuosaliste poolt edastatud teave kaubaturgude mahtude kohta andis järgmise tulemuse.

3.2.3.1 Spordi-, matka- ja vabaajakaupade hulgimüügi kaubaturg

2006.a spordi-, matka- ja vabaajakaupade hulgimüügi kaubaturu kogumaht oli ligikaudu 550 miljonit krooni. Sellest lähtuvalt oli SIG turuosa [...] % ja SA turuosa [...] % ning nende ühine turuosa [...] %. Samas, arvestades koondumise osalise, SIG-i omanike seotust AS-idega Jalajälg ja Fifaa, kes omavad hulgimüügi kaubaturul vastavalt [...] %-list ja [...] %-list turuosa, on koondumise osaliste ühine turuosa [...] % ning tegemist on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse 69 § 8 lg 3 p 1 tähenduses.

3.2.3.2 Spordi-, matka- ja vabaajakaupade jaemüügi kaubaturg

2006.a spordi-, matka- ja vabaajakaupade jaemüügi kaubaturu kogumaht oli ligikaudu 850 miljonit krooni, millest lähtuvalt oli SIG turuosa [...] % ja SA turuosa [...] %, moodustades kokku [...] %-lise ühise jaemüügi turuosa. Samas, arvestades koondumise osalise, SIG-i omanike seotust AS-idega Jalajälg ja Fifaa, kes omavad

jaemüügi kaubaturul vastavalt [...] %-list ja [...] %-list turuosa, on koondumise osaliste ühine turuosa [...] % ning tegemist on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse 69 § 8 lg 3 p 1 tähenduses.

4. Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiameti peadirektor või tema asetäitja koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Koondumise osaliste tegevused kattuvad spordi-, matka- ja vabaajakaupade hulгимüügi ja jaemüügi kaubaturudel.

4.1 Hulгимüügi kaubaturg

Koondumise tulemusena suureneb koondumise osaliste spordi-, matka- ja vabaajakaupade hulгимüügi turuosa [...] % ja moodustab koondumise järgselt [...] %, mistõttu kaubaturul olulisi muutusi ei toimu. SIG-le, kes seni omab ainuõiguslikke turustuslepinguid Converse kaubamärgile (kuni 31.12.2009) ja Timberland kaubamärgile (kuni 31.12.2007), lisanduvad kaks ainuõiguslikku turustuslepingut O'Neill kaubamärgile (kuni 31.12.2010) ja The NorthFace kaubamärgile (kuni 31.12.2009), millest kumbi ei ole spordi-, matka- ja vabaajakaupade domineerivaks kaubamärgiks ning mille osakaal märgitud kaupade seas on suhteliselt väike. Arvestades eelnevalt punktis 3.2.3.1 märgitud koondumise osalise, SIG-i omanike seotust AS-iga Jalajalg, kellel on tähtjaline tarneleping Nike kaubamärgiga kaupadele ja AS-iga Fifaa, kes toob maale And1, Russell Athletic ja Skechers kaubamärgiga tooteid ja omab T-särgipoodi, on ettevõtjate ühise hulгимüügi turuosa puhul tegemist turgu valitseva seisundi omamise tunnusega. Samas on ettevõtja turupositsiooni hindamisel oluline kindlaks teha, kas ettevõtja saab tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest.

Spordi-, matka- ja vabaajakaupade hulгимüügi kaubaturg on turuosaliste hinnangul pidevas arengus, kuna tähtjalised lepingud ei anna kohalikele ettevõtjatele garantiid ainuõiguslike turustuslepingute pikendamiseks. Näitena võib siinkohal tuua OÜ Kolm Triipu, kes lõpetas 2006.a Adidase kaubamärgiga toodete esindamise Eestis ja selle võttis üle Adidas Baltic SIA Eesti filiaal. Samuti toimusid muudatused Puma kaubamärki esindavas äriühingus.

Turuosaliste hinnangul on tegemist väga killustatud ja tiheda konkurentsiga kaubaturuga, kus koondumise osalistele pakuvad konkurentsi mitmed ettevõtjad. Siinkohal olulisemad konkurendid ja nende hinnangulised turuosad: Adidas Baltic SIA Eesti filiaal [...], OÜ A.I.R. Sport Projekt [...], OÜ A & Tova [...], OÜ Kolm Triipu [...], OÜ Hawaii Express [...], OÜ Benetec [...], Äärmusliku Spordi AS [...], AS Sportcat [...], OÜ Spantal [...], M&V Kaubad [...], OÜ Baltimpeks [...], OÜ Audimas

[...], Northland Eesti OÜ [...] jt. Seega on tegemist kaubaturuga, kus suurematele ettevõtjatele pakub konkurentsi hulgaliselt väiksemaid ning samuti välismaiseid hulgimüüjaid. Hulgimüügi kaubaturu puhul on ettevõtjad märkinud globaliseerumist, mis tähendab Eesti hulgimüüjate konkureerimist eelkõige Euroopa hulgimüüjatega. Hulgimüüjad on valdavalt seisukohal, et erinevate spordi-, matka- ja vabaajakaupade puhul eksisteerib vaba konkurents, kuna need toimivad ostja jaoks alternatiivsetena. SIG-ile, SA-le ja nendega omanike kaudu seotud ettevõtjatele ei kuulu olulist osa kõigist maailmas eksisteerivate spordi-, matka- ja vabaajakaupade kaubamärkide esindusõigusest, mis sisuliselt on välistatud ka enamtuntud kaubamärkide omanike kaubanduspoliitika tõttu ja ei ole reeglina lubatud tarnelepingute kohaselt. Hulgimüüjate vastustest selgus, et olenemata koondumise osalise, SIG turujõu mõningasest suurenemisest, ei saa koondumise osalised ja nendega omandisuhete kaudu seotud ettevõtjad tegutseda sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest.

Tulenevalt eeltoodust ei muutu koondumise tulemusel oluliselt konkurentsiolukord ega kaubaturu struktuur ning ei esine asjaolusid koondumise keelamiseks.

4.2 Jaemüügi kaubaturg

Koondumise tulemusena suureneb koondumise osaliste spordi-, matka- ja vabaajakaupade jaemüügi turuosa [...] % ja moodustab koondumise järgselt [...] %, mistõttu kaubaturul olulisi muutusi ei toimu. Läbiviidud turuanalüüsist tuleneb, et Eestis on piisavalt palju ettevõtjaid, kes omavahel aktiivselt jaemüügi kaubaturul konkureerivad. Olulisemad konkurendid koondumise osalistele ja nende hinnangulised turuosad on: OÜ Rademar [...], OÜ Hawaii Ekspress [...], OÜ Spantal [...], AS Tallinna Kaubamaja spordi ja vabaaja maailm [...], OÜ Baltimpeks [...], OÜ Surfär [...], Ardise Sport [...], OÜ Matkasport [...], AS Marsten Marketing [...], OÜ Kolm Triipu [...], OÜ Benetec [...], OÜ Audimas [...] ja mitmed teised sporditarvete kauplused üle Eesti.

Jaemüüjate hinnangul puuduvad jaemüügi kaubaturule olulised sisenemistõkked ning seetõttu on kaubaturul tihe konkurents. Kui konkurentidena arvestada ka laiemas turukäsitluses märgitud spetsiaalkaupluseid, on koondumise osaliste poolt saavutatav turuosa oluliselt väiksem. Läbiviidud kaubaturu analüüsi käigus tunnistasid ettevõtjad, et antud koondumise tulemusena SIG positsioon küll tugevneb, kuid mitte selliselt, et tekiks vajadus koondumise keelamiseks.

4.3 Kokkuvõte

Täiendava menetluse käigus läbiviidud kaubaturu analüüsist selgus, et juba koondumise eelselt on nii hulgi- kui jaemüügi kaubaturul tugev turuliider, kuid samas ei leidnud kinnitust asjaolu, et käesoleva koondumise tulemusel saavutaksid koondumise osalised ja nendega omandisuhete kaudu seotud ettevõtjad koos seisundi, mis võimaldaks neil tegutseda sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest.

Eeltoodust tulenevalt ei muutu koondumise tulemusel oluliselt konkurentsiolukord ega kaubaturu struktuur, seega ei esine KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 2 p 1

Otsustan:

Anda luba Sportland International Group AS ja AS Spordi Agent koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Peeter Tammistu